

Družinski tednik

ILUSTROVANI LIST ZA MESTO IN DEŽELO

Cena 2 Din **Ljubljana, 14. junija 1934** **Štev. 24. Leto VI**

DEKLE IZ PISARNE

Ljubljana, v juniju.

Dostikrat stojim pred glavno pošto in opazujem življenje, ki se tam odvija po šestih uri. Opazujem dekleta, ki se jim po končani službi v trgovini ali pisarni mudi domov. Ena so zagorela od sonca in nedeljskih izletov, druga bledolice, ki si s pudrom in rougem popravljajo svoje zdravje. Ta in ona so lepa, elegantna in mikavna.

To so dekleta, ki si služijo kruh, ki si morajo sama služiti kruh. Res da so njihove plače majhne in skromne, toda še zmerom je bolje hoditi z majhno plačo v pisarno kakor posedati doma in zapravljati denar, ki ga oče, mati ali brat s trudom zaslužijo, da z njim prehranijo slabše in nemočne.

Zahotelo se mi je videti in slišati, o čem razmišlja takale ondulirana glavica in kaj misli mlado srce, ki so ga razmere že v zgodnji mladosti potegnile iz maminega okrilja v vrtnice trdega življenja.

In ponudila se mi je priložnost.

Sedim z resno, elegantno in prijazno gospodično v kavarni pri skodelici kave. Pošten in iskren otrok prirode. Vprašam jo, kako gleda v življenje, kaj sodi o ljudeh, delu in ljubezni, in z zanimanjem poslušam njene odgovore. Preprosti so in odkriti, in zato jih bom zaupal tudi vam.

»Življenje sem si predstavljala idealno, kakor si ga pač slika vsako idealno dekle, preden ga spozna. Zelela sem si dobre in stalne službe. Zelela sem si, da bi mogla samostojno razpolagati z denarjem in s prostim časom. Pri tem nisem računala z nikakimi težavami. Toda na žalost so bili moji prvi koraki v realno življenje zame silno težki. Zato se pa danes nič več ne bojim težav; nič več me ne morejo spraviti iz ravnotežja. V njih vidim šele pravo šolo življenja.

Vsakdanje delo v pisarni mi je v veselje in opravljam ga z ljubeznijo in razumevanjem. Plača res ni Bog ve kako velika, vžle temu sem zadovoljna, da le morem svoje izdatke spraviti v sklad s prejemki. Proti koncu meseca sicer vselej trda prede — a kaj hočete!

Ko sem še hodila v šolo, si je moje romantično srce želelo mladega, sodobnega viteza visoke postave, s črnimi lasmi, belimi zobmi, samozavestnim nastopom in... nežno dušo. Zelja se mi ni izpolnila. Mogoče da se mi še bo; vem le to, da sem danes zaljubljena v plavalasca. Ne tajim, da bi se rada poročila, čeprav nimam dosti vere v moške. Mislim, da bi bila dobra žena in dobra mati, vendar sodim, da bi otroka bolj ljubila kakor moža. Zakonov iz zgolj materialnih koristi, kakršnih je danes toliko, ne cenim. Po mojem mnenju mora zakon temeljiti na ljubezni, če naj kaj velja. Šele na drugo mesto sme stopiti materialna plača. To se pravi, da mora mož imeti stalno službo in zadosti dohodkov za preživljanje družine, ne pa da bi se mož in žena morala boriti za vsakdanji kruh, ne vedoč, kaj bo jutri.

Drugače sem skromna in z majhnim zadovoljna. Rada se lepo oblačim, čeprav me dosti ne stane, ker si vse sama sešijem. Tako mi je dano, da vžle svojim majhnim dohodkom lahko nastopam kot mala dama. Toda še mnogo bolj kakor to me mikajo planine, solnce in voda; vsako priložnost, ki se mi ponudi, porabim za izlet na Gorenjsko.

»Torej ste srečni in zmerom dobre volje?«

»O, to ne. Kadar me prime otožnost, samo sežem z roko po tej ali oni knjigi na nočni omarici. Tam imam Prešernove in Gregorčičeve poezije, tam leži Gradnikova »Kitajska lirika«, tam me čakajo

V blatu velemesta

Brezvestna mati je svojo mladoletno hčerko vrgla v naročje svojemu ljubimcu. — 12 letna šolarka v šestem mesecu nosečnosti. — Perverzna pokvarjenost velemesta: mati in hči v oblasti odurnega zvodnika

Dunaj, v juniju.

V družini nekega tukajšnjega železničarja se je te dni odigrala pretresljiva npravstvena tragedija. Dvanajstletno šolarico Johano B. je ljubimec njene matere oskrnil in jo spravil v drugi stan. Mater so aretirali, brezvestni zapeljivec se je pa sam javil oblasti.

Prizorišče tragedije je majhno oskrbniško stanovanje v veliki stanovanjski hiši. Stranke v hiši se zbirajo v skupine, stikajo glave in se zgražajo nad tolikšno pokvarjenostjo. O, zanje to že dolgo ni bila nikaka skrivnost. Že več mesecev so slutili, da bo prej ali slej prišlo, do česar je moralo priti.

Za ubogega družinskega očeta je pa prišlo kakor strela z jasnega. Najprej je moral slišati, da je imela njegova žena že več mesecev razmerje z nekim drugim, potem so mu s policije telefonirali, da so njegovo ženo aretirali.

in naposled je prišlo najstrašnejše: njegova žena je vrgla najstarejšo hčerko v naročje staremu zvodniku.

Vsi stanovalci hiše so to že zdavnaj vedeli, v vsem okraju so že mesece in mesece o tem šušljali: le on, siromak, ni ničesar slutil. Oči mu je moral odpreti šele kriminalni uradnik...

Njegova žena je živela dvojno življenje. Pred več meseci je začela razmerje s prekupčevalcem S.; najstrašnejše pri tem je pa, da

tega početja niti pred svojo dvanajstletno hčerko ni skrivala. Dekle, ki je za svoja leta nenavadno razvita in prava lepota, je bila priča, kako je njena pokvarjena mati varala svojega nič hudega ne slutečega moža.

Se ve! Mala Hani je morala za svojo mater celo opravljati »ljubavno« pošto. Zanj je bil materin ljubimec neki »stric«, o katerem ni smela očeju ziniti niti besedice. »Stric« je prihajal k njima, kakor bi bil tam doma. Ostal je v hiši po cele noči, kadar je osleparjeni mož opravljal svojo težko službo na železnici. Hani je morala po materinem naročilu »stric« obiskovati celo na njegovem stanovanju.

Hodila je z njim roko v roki na izprehode, dvanajstletna »nečakinja« s 46 letnim »stricem«. In kadar sta šla mimo očetovega stanovanja, so ljudje s prsti kazali nanju. Tako vsaj pripovedujejo stranke v veliki stanovanjski hiši...

Meseca decembra lanskega leta se je zgodilo ono strahotno. Hanin oče je nekega dne nepričakovano prišel domov; ker se je bila njena mati že prej dogovorila s »stricem« za sestanek, je morala mala Hani k njemu na dom, da sestanek odpove.

Dve uri nato je deklica odhajala od »strica« vsa zbegana in pobita.

Rabindranath Tagore in drugi. Z njimi si preganjam slabo voljo, k njim se zaletem, kadar me le preveč prevzamejo vsakdanje brige in skrbi.

Te besede sem slišal pri skodelici kave od lepe, elegantne in pošlene deklice — dame, ki jo spoštujem. In pred oči mi je stopila razlika med njenim pojmo-

Doživela je bila nekaj strašnega. Šele drugo jutro je zbrala toliko poguma, da se je zaupala svoji materi. »Stric« jo je bil posilil...

Ko so se dva meseca nato začele kazati posledice, je mati peljala malo Hani po šoli k neki svoji znanki v sosednem okraju. Toda njeno »sredstvo« je ostalo brez uspeha. Otrok je ostal v drugem stanju...

Tudi to ni ostalo prikrito sosedom. Toda policija je stvar izvedela šele tedaj, ko jo je šolsko vodstvo opozorilo na deklino čudno vedenje v šoli. Tako je prišel v hišo kriminalni uradnik in aretirati mater, nato so pa zaprli še njeno »znanko«, ki je skušala otroku »pomagati«. Hano so poklicali iz šole in jo dali v neki zavod v oskrbo. In potem so telefonično obvestili moža. Ubogi družinski oče je bil kakor posekan. Prvi mah je samo strmel pred se in ljudje so se že bali, da se mu ni zmešalo. Potem je pa planil k svojim trem malim otrokom — nobeden od njih nima še šest let — in jih začel blazno poljubljati in objemati. Ljudem so se orosile oči, toda v njegovih očeh ni bilo solze. Preveč strašno, preveč nepričakovano je vse to prišlo nadenj. Policija je dala zapreti plinski vod v njegovem stanovanju, da si ne bi obupani mož vzel življenja.

Drugi dan se je prekupčevalec, ki ima na vesti to pretresljivo tragedijo, vrnil s kupčijskega potovanja in se sam javil policiji. Izjavil je, da se ne čuti prav nič krivega, češ da

je bila deklica že oskrnjena, ko je prišla k njemu, in da je imela razmerje že z več fanti. Po njegovem zatrdanju je oče otroka, ki ga Hani pričakuje, neki pekovski pomočnik, s katerim je Hani prebila lansko božično noč v Pratu. Takrat je neki njegov, prekupčevalec, znanec presenetil deklico z nekim moškim za leseno ograjo blizu postaje v nedvoumnem položaju.

Komu gre več vere, deklici, ki vztrajno trdi, da je oče njenega otroka ljubimec njene matere, ali pa aretiranemu prekupčevalcu, policija še ni mogla dognati. Živinskega zvodnika so izročili sodišču.

Oba, prekupčevalec in mala Hani, sta bila že dolgo na slabem glasu. »Stric«, ki je znal deklino mater zaplesti v svojo ljubezensko mrežo, popisujejo ljudje, ki ga dobro poznajo.

kot izredno grdega, vprav odurnega, umazanega in zanemarnega človeka.

Svojega nima drugega kakor to, kar nosi na sebi; kadar si je dal prati srajco, je moral leči v posteljo, dokler se mu ni posušila. Vse kar je znal izmamiti svoji ljubinki, materi male Hani, pred vsem obleke, in kar si je prisleparil z želez-

niško legitimacijo Haninega očeta, ki mu jo je od časa do časa dala njegova ljubinka, je pri priči vselej romalo v zastavljalnico.

Strahotno sliko je pokazalo zasliševanje dvanajstletne Hani, ki je danes že v šestem mesecu nosečnosti.

Človeka je morala groza pretresati, ko je poslušal njeno pripovedovanje. Razmere, v katerih je živela mala Hani, so takšne, da se celo ob upoštevanju vele-mestnih prilik ne more o njih reči drugega, kakor da so bile nezastisljane.

Glavna krivka tragedije je brez slehernega dvoma Hanina mati.

Oče je bil v službi na železnici in je imel toliko dela, da se pri najboljši volji ni mogel dosti ukvarjati z družino. Kadar je prišel po naporni službi domov, je bil vesel, če je dobil nekaj toplega za kosilo ali večerjo, potem je pa šel spat, da se je odpočil za drugi dan.

Mala Hani ni samo morala gledati, kakšne seksualne orgije počne žena njenega očeta; živinska mati ji je celo, ko je bilo otroku šele deset let, brez sramu pripovedovala o svojem ljubavnem razmerju in vseh njegovih intimnostih.

ter jo prisilila, da je zanj nosila ljubavno pošto njenemu ljubimcu.

V zahvalo za to otrokovo »uslugo« ji je mati dovolila, da je smela po cele noči izostati z doma. Kaj je deklica ta čas počela, si lahko mislimo; v toliko utegne biti zvodnikova trditve točna, da on pri Hani ni bil prvi.

Nečloveška mati je bila celo ponosna na takšno Hanino življenje; sosedje pravijo, da se je rada pri njih pobahala, da »tekajo fantje za njeno dvanajstletno punco kakor petelini za kokošmič«.

To trdi tudi nesrečna Hani sama. Železničarjeva žena je bila tako zelo v krempljih ogabnega zvodnika, da je ni pekla vest, ko je dostikrat

pustila svoje tri otročičke same brez varstva in nadzorstva v mračnem stanovanju, samo da se je mogla sestajati s svojim ljubimcem.

Kadar se je z njim dogovorila, da pride k njej na dom, je pustila vselej metlo na hodniku; to je bilo med njima dogovorjeno znamenje, da »je zrak čist«.

Za popolnejšo ilustracijo te velemestne tragedije naj še omenimo, da je prekupčevalec S. ločen in da ima s svojo ženo dvanajstletnega sina. Razen razmerja s Hanino materjo je imel že dvanajst let ljubavno razmerje z neko pošto uradnico in je tudi od nje jemal denar.

Ako Vam naš list ugaja,

ga pokažite svojim prijateljem in ga pošljite kot tiskovino svojim sorodnikom v Francijo, Nemčijo, Ameriko in drugam

Prvak borznih sleparjev

Mož, ki se še Stavijski lahko skriva pred njim. — 30 let je živel od neumnosti ljudi in vlekel pravico za nos. — Zgodba o mehiški železnici, ki je ni nikjer bilo

Komaj se je francoska javnost nekoliko odpočila od Stavijskega skandalov, je že udarila na dan nova afera, ki je za nekaj časa docela zavzela pozornost senzacij željnih Parižanov: zloglasni finančnik Henri Rochette si je vzel življenje.

To pot je šlo — v nasprotju s Stavijskim — za pravi samomor; saj mu je bilo priča več sto ljudi.

Henri Rochette je bil pravi tip sleparskega finančnika, kakršnih je tretja republika toliko rodila. Več ko trideset let je bil ta mož neprestano zapleten v finančne skandale, in celih trideset let je imel srečo, da je zmeraj iznova potegnil neokretni francoski sodni aparat za nos. Pri vseh svojih »operacijah«, ki pacientom sicer niso puščale krvi, zato pa toliko več denarja, se je mogel opirati na neizpodbiten činitelj: na neumnost ljudi. In pokazalo se je, da se ni skoraj nikoli uštel. Sicer so pa mogli njegovi triki uspeti samo v deželi, kjer so ljudje prav tako pohlepni na denar kakor naivni v finančnih stvarih: na Francoskem. Tako je mogel Rochette sijajno živeti celih trideset let.

Od liftboya do bančnega ravnatelja

Rochette je začel svojo kariero kot liftboy v nekem hotelu v pariški okolici. Ko mu je bilo 23 let, je po dedoval štiri tisoč frankov; preselil se je z denarjem v Pariz in stopil v neko banko. Mladi mož se je kaj kmalu izkazal za borznega genija, zakaj ko je zakotna banka, kjer je bil nameščen, prišla na boben, je nekdanji liftboy kupil vso ropotijo za 40.000 frankov in položil denar v neizmerno osuplost dotodanjega lastnika v gotovini na mizo.

Tako, zdaj smo na konju, si je dejal Rochette. Že koj drugi dan se je odpravil na Špansko in tam kupil velik šop delnic nekega rudniškega podjetja. Toda srebrovi rudniki, za katerih delnice je Rochette izdal ves svoj denar, so obstajali samo v lastnikovi domišljiji: papir ni bil vreden niti par frankov in Rochette je prišel ob ves denar.

200 milijonov izgub

To je bilo prvič in poslednjič, da je mladi finančnik plačal solnino. Takrat se je zaklel, da ne bo nikoli več spekuliral z lastnim denarjem; tej prisegi — edini v življenju — je ostal zvest do smrti.

Takrat — bilo je leta 1908 — je prišlo v modo spekuliranje z rudniškimi akcijami. Rochette je znal to slabost temeljito izrabiti v svojo korist; dal je vrtati zemljo na vseh možgih krajih, tudi takšnih, ki so obstajali samo v njegovi domišljiji. Zakaj ne! Francozi so bili že od nekdaj slabo podkovani v zemljepisju, in ko so se v finančnih časnikih pojavili cele stolpce dolgi članki o »Transilvanskih srebrih rudnikih«, so šle delnice tega izmišljenega podjetja na pariški borzi kakor sveže zemlje.

Ko je Rochette začel javnost na bebelo vleči za nos in ji puščati de-

nar, ni mogel več nazaj. Da prikriva primanjkljaj svojih fiktivnih podjetij, je moral ustanavljati zmeraj druga. Tako se je zgodilo, da je stal leta 1911 na čelu dvajsetim rudniškim družbam, katerih akcije so bile sicer prekrasno umetniški litografirane, drugače pa niso bile vredne počenega groša. Kupčija je vzlic temu še dobro cvetela. 58 agentur je prodajalo po vsej Franciji delnice Rochettovih podjetij in pred njih okenj so se dan za dnem gnetli lahkoverni rentierji iz srednjega stanu.

Potem pa je nenadoma počila bomba. Ker najnovejše Rochettovo podjetje »Bakrovi rudniki v Vzhodni Galiciji« zaradi prepovršnega obdelovanja v časnikih ni užgalo in finančnik zato ni mogel zbrati gotovine, da bi držal tečaje ostalih akcij, je udarila široko zasnovana sleparija v vsej goloti na dan. Rochette je moral prijaviti stečaj in francoski varčevalci so prišli ob 200 milijonov predvojnih frankov.

Pravica je res slepa

Tolikšnega skandala Francozi že izlepa niso pomnili. Postavili so brž preiskovalno komisijo; toda čeprav je bila Rochettova krivda za slepca na dlani, ga vendarle niso aretirali. Imel je preveč pokroviteljev med politiki in visokimi uradniki, ki so bili deloma celo zapleteni v njegove finančne transakcije — do pičice kakor pri aferi Stavijskega. Tedaj je pa posegel vmes sam »tiger« Clemenceau. Le njegovi energiji gre zasluga, da so Rochetta naposled vendarle obtožili sleparije. Obsodili so ga na tri leta ječe, toda lisjak je znal tako spretno izkoristiti neokretnost francoskega sodstva in njegovo birokracijo, da se je še dve leti po obsodbi lahko svobodno izprehajal po Parizu. Leta 1912 bi bil vendarle moral nastopiti kazen. Toda zdaj ga — čudo božje! — policija naenkrat ni mogla nikjer najti, čeprav so ga detektivni iskali po svem svetu.

Mehiška železnica

Med tem je počila svetovna vojna. Rochetta ni bilo nikjer; zato se je pa v Mehiki pojavil neki francoski baron de Tissac. Delil je radodarno stolake in tako se mu je kmalu posrečilo mehiško vlado prepričati, da je za državo življenjske važnosti, če

dobi železnico, ki bi vezala prestolnico z notranjostjo dežele. Rochette — pardon, Tissac — je predložil tudi čudovito lepo izdelane načrte. Kaj čuda, da mu je vlada zato dala dva milijona pesov naprejščine. Drugi obrok je imel dobiti čez šest mesecev. Toda do tega ni več prišlo, zakaj takrat je bil baron de Tissac že zdavnaj za hribi in dolinami.

Mehičani so se sicer čudili, zakaj je začel Francoz graditi železnico na drugem koncu, ne iz prestolnice. Premeteni »baron« je kajpada imel za to tehtne vzroke; drugi konec dozdnevne proge je bil namreč šest dni hoda oddaljen od najbližnje naselbine, in ko je preiskovalna komisija prispela tja, ni našla drugega sledu o železniški gradnji kakor vegasto barako z napisom »Blagajna«. Vsaj ta oddelek je imenitno funkcioniral...

Pravica v krivici

Po končani svetovni vojni je začel Rochette spet »operirati« v svoji domovini. Imenoval se je zdaj Henri Megret in je ustanovil v Parizu ne-

Pozabljeni nesmetniki

Zakaj pravimo Nemcu Mihel, Angležu John Bull in Špancelu Špancel. Kdo je prvi jedel sendviče, odkod izraza linčanje in silueta

Cela vrsta ljudi je zaslovela s svojimi imeni, ki so se prenesla na določene reči in pojme, čeprav so sami, njihovo življenje in dogodivščine že zdavnaj pozabljeni.

Kdo je bil Uncle Sam?

Tako so se na primer dolga leta prerekali o izviru označbe »Uncle Sam« za vlado Združenih držav Sev. Amerike, dokler ni zdaj newyorška »Družba za proučevanje zgodovine iz starih pisem in listin« izteknila zanjo pravo razlago. V vojni leta 1812 je dobavljal meso ameriškim četam živinski prekupevalec Sam Wilson iz mesteca Troya v državi New Yorku. Spričo takratnih prometnih razmer kajpada njegove pošiljke niso zmeraj prišle z zaželeno točnostjo, zato so jih pa vojaki s tem večjim veseljem pozdravili, ko so jih dobili.

Večje pošiljke prekajenega mesa — časih cele vrste voz, obloženih s sodei — je Wilson navadno sam spremljal; tako je kaj kmalu postal pri vojakih priljubljena in nestrpno pričakovana osebnost. V teku časa so se vojaki vsi vprek navadili, da so dobrodušnega starega gospoda klicali za »Uncle Sam« (strie Sam); v šali so trdili, da sta pomenili črki »U. S.« (United States — Združene države) na njegovih sodih samo kratice njegovega imena, ki so mu ga bili vzdeli vojaki. V vojnem dnevniku, ki ga je izdal leta 1816 neki Jack Dolan in je kmalu zaslovel po vsej USA, služi označba »Uncle Sam« za celotni vojaški proviantni oddelek; že čez nekaj let se je pa izraz udomačil za vso ameriško vlado.

Zdaj ko je izvir te označbe nedvomno dognan, je postavilo mesteca Troy svojemu zaslužnemu meščanu

kak »trgovinski muzej«; za njegovo gradnjo si je znal pridobiti visoko in ugledne osebnosti. Toda na nekem zborovanju ga je spoznal neki kriminalni uradnik in ga naznanil. Zdaj je bilo tudi francoski justici šale dovolj; zahtevala je od Rochetta, da odsedi svojo kazen iz leta 1908. (Pisalo se je takrat 1921!) Toda bankir si je najel najboljšega odvetnika in česar ni nihče pričakoval, se je zgodilo: Rochetta so oprostili!

Tako je zdaj živel kot ugleden mož v Parizu in izdajal borzni časnik, v katerem je dajal svojim bralcem nasvete, kako naj nastopijo na borzi, da si bodo napravili denar. Toda njegovi sovražniki ga niso izpustili iz oči. Ko je leta 1929 zasmrdela Oustricova afera, so ga zapletli vanjo, češ da je v svojem časniku delal razpoloženje za Oustricove spekulacije.

Toda stari lisjak je bil to pot res nedolžen. Obdolžitve so bile iz trte izvite, vzlic temu so Rochetta zašili za tri leta. Pa se ni vdal; vložil je priziv in apeliral tja gor do vrhovnega prizivnega sodišča. Zaman; njegovi nasprotniki so bili to pot močnejši. Sodišče je kazen potrdilo. Ko so mu pred tedni — po petih letih zavlačevanja! — sporočili razsodbo, si je stari borzni tiger v sodni dvorani prerezal žilo na vratu: ni mogel preboleti storjene mu krivice.

Dva dni poprej je njegov brat Gaston skočil pod vlak. Bil je neznan, a pošten spediter, ki ga je bila kriza pognala v konkurz...

Nemški Mihel

Označba »nemški Mihel« izvira od konjeniškega generala Hansa Mihla Elije Obertrauta, ki se je rodil leta 1574 v Porenju in je leta 1625 padel blizu Hanovra v bitki. Za svojega pustolovskega življenja se je Obertraut zmagovito udeležil nešteti bitk v 30 letni vojni in je kmalu zaslovel pri prijateljih in sovražnikih kot neustrašen vojak. Njegovo ime je bilo takrat simbol pogumnosti in odločnosti; tako ni čudo, da se je označba »nemški Mihel« ohranila cela desetletja v pomenu viteštva in zvestobe. Šele dolgo pozneje se je izraza prijel pojem nemške dobrodušnosti in brumnosti, ki mu je še današnji dan ostal.

John Bull

Angleži pa niso dobili označbe »John Bull« od resnične, kdaj živeče osebnosti temveč od neke teatske postave. Leta 1712 je napisal škot dr. John Arbuthnot, osebni zdravnik kraljice Ane, satiro »Pravica pekla«; v njej simbolizirajo posamezne osebe razne narode: Nikolaj Žaba zastopa Holandsko, Johanek Zelva Francosko, John Bull govori pa v imenu Angleške. Pozneje je izdal Arbuthnot še drugo delo pod naslovom »Zgodovina Johna Bulla«; čeprav sta obe stvari z umetnostnega stališča dokaj nepomembni, se je avtorjeva označba vendarle kaj kmalu udomačila širom sveta. Prvotno je bil John Bull simbol poštenosti in odkritosti, danes ga pa rabimo bolj v pomenu angleške brezobzirnosti in robatosti.

Banka Baruch

15, Rue Lafayette, PARIS

Odpremilja denar v Jugoslavijo najhitreje in po najboljšem dnevnem kurzu. — Vrš vse bančne posle najkulantneje. — Poštni uradi v Belgiji, Franciji, Holandiji in Luksemburgu sprejemajo plačila na naše čekovne račune: Belgija: št. 3064-64, Bruxelles; Holandija: št. 1458-66, Ded. Dienst; Francija: št. 1117-94, Paris; Luksemburg: št. 5967, Luxemburg. — Na zahtevo pošljemo brezplačno naše čekovne nakaznice,

Amerika — Henrikova dežela

Tudi srednji vek je s svojimi imeni obogatil naš jezikovni zaklad. Vsi vemo, da izvira beseda »Amerika« od raziskovalca in pomorščaka Ameriga Vespuccija; le malokateremu pa utegne biti znano, da je Amerigo romanizirana oblika madžarskega Emerika, ta pa pomeni po naše Henrika. Amerika bi se morala torej pravilno imenovati Henrikova dežela.

Še mnogo manj vedo ljudje, da se je ime holandskega sportnika dr. Miguela Kolfa, ki se je l. 1683. preselil na Angleško, ohranilo v sportni igri

golf,

ki ga je posebno rad igral. V istem stoletju se je razvila v Parizu nova industrija; utemeljila jo je barvarska in tkalska rodbina

Gobelinov,

ki so proslavili posebna takrat še nenavadna tapetna dela s svojim imenom. In naposled je nekako v istem času postalo znano ime farmarja

Lyncha

iz Virginije, ki se je v takratnih viharjih časih znal tako zavarovati pred razbojniki, tatovi in vlomilci, ki so ogražali njegovo posestvo, da je vsakogar, kogar je dobil v pest, kratkoma obesil ali pa pretepel do nezvesti; linčanje, ki se je še dan današnji ohranilo po nekod v Ameriki, je dobilo po njem ime.

Lord Sandwich

Tudi 18. stoletje je pustilo v našem jeziku to ali ono znamenito ime. Najbrže že veste, da je pri nas že udomačeni izraz sendvič (sandwich) prišel od angleškega grofa Johna Montaga Sandwicha, ki je postal leta 1765. prvi lord admiralitete; mož je bil tako strasten kvartač, da ni utegnil od kvart niti na večerjo in se je zadovoljil z obloženimi kruhi. Manj znano bo, da se je grof Sandwich tudi sicer hranil skoraj izključno samo s kruhom z maslom, obloženim z mehko kuhanim špargljem in jajcem.

Angleški konjski trener

Filip Taffersall

je odprl leta 1777. prvi zavod za jahanje; po njem se jahalnice še danes imenujejo. Francoski finančni minister

Etienne de Silhouette

je znan po svojih senčnih risbah, ki je z njimi nadomestil v kraljevskih gradovih dragocene slike. Po njem imenujemo takšne risbe siluete.

Pariški tovarnar kovinskih izdelkov

Taliois

je prvi začel izdelovati okraske iz medij, prevlečene z zlatom; tako še danes govorimo o nepristnih rečeh, da so stalmic. Izraz je spačena oblika imena omenjenega tovarnarja.

Francoski zdravnik

Guillotini

se je proslavil s strojem za obglavljanje, ki ga je uvedla francoska revolucija, čeprav so giljotine že poprej izumili na Angleškem. Manj znano bo, da je na njej tudi sam končal.

Šrapnel itd.

Tako smo prišli do 19. stoletja. V teh letih se je rodila beseda šovinizem, ki poteka od Napoleonovega grenadirja Chauvina. Mož je bil fanatičen privrženec velikega Korzičana in je brezobzirno nastopil zoper

Ferencz ali Lajos —

to je zdaj vprašanje?

Budimpešta, v juniju

Nekoga dne se je pripetil v hiši, kjer stanuje gospodična Adela, vesel dogodek; gospodična Adela je namreč dobila otroka. Znanke in prijateljice so ji čestitale, zraven pa skrivnostno ugibale: »Kdo neki je oče?« Tudi Ilona je vprašala. Gospodična Adela je dolgo premišljala. Ni se mogla kaj spomniti. Potem se ji je pa zdajci zasvetilo:

»Gospod Lajos je bil!«

Ilona je šla in raznesla skrivnost med svoje znanke.

Kmalu nato je hotelo tudi uradno varuštvo vedeti, kdo je oče drobnega črvička, krščenega na ime Hermine. Tedaj se je gospodična Adela spet globoko zamislila. Devet mesecev je dolga doba. In potem je rekla, da je bil gospod Ferencz. In je natanko popisala, kje in kdaj in kako se je zgo-

dilo. Tedaj je varuštvo sedlo in napisalo uradno tožbo zoper gospoda Ferencza, da prizna očetovstvo.

Včeraj je gospod Ferencz pred sodnikom odločno ugovarjal. Že res, z Adelo je bil dober — samo ne v tistem času. To mu je še prav dobro v spominu. Devet mesecev je hitro okoli, kako da se ne bi več spomnil!

Tedaj je sklenil sodnik zaslišati še gospodično Adelo samo.

Gospodična Adela je zelo dolgo premišljala. Devet mesecev je pač dolga doba. In potem je rekla:

»Oh, gospod sodnik, ko sem tako strašno pozabljiva! Res ne vem več natanko. Za gotovo vem samo to, da je bilo na Silvestrovo. Toda kdo je bil — moj Bog, devet mesecev je dolga reč. In moj spomin je tako slab...«

Sodnik je Ferencza oprostil. In mla Hermine nima očeta. Ker ima njena mati tako slab spomin.

Dve uri prezgodaj

Dunaj, v juniju

Rodbini T. in K. stanujeta v isti hiši. T.-jevi v prvem, K.-jevi v drugem nadstropju. Kajpak sta si zmeraj v laseh. Na Dunaju je navada, da stanujejo samo take stranke v isti hiši, ki druga druge žive ne morejo trpeti. Od tega živi kakor znano večina naših odvetnikov.

Pri T.-jevih in K.-jevih se je pa pred kratkim obrnilo. Zakaj T.-jevi kakor K.-jevi imajo otroka — istih let nekako, oba godna za sveti zakonski stan, in različnega spola, kar je glavno. Jožef K., po poklicu stasit in zal brambovec, se je zagledal v Karolino T., in naposled sta se zaročila. Med prvim in drugim nadstropjem je zavlada poslej blažen mir. Ponovila se je povest o Romeu in Juliji, samo da je bil to pot happy-end.

Na dan 25. marca, zjutraj ob desetih je imela biti poroka. Pri K.-jevih v drugem nadstropju so imeli že od ranega jutra polne roke dela z vsemi mogočimi pripravami. Ob osmih se je nevesta iz prvega nadstropja prikazala v drugem nadstropju, pa ne v svatovskih oblačilih. Prišla je bila namreč iz bolnice, kjer so ji z veletehničnimi razlogi odsvetovali poroko z izbranim ženinom. Dejali so ji, da je to v korist njenemu lastnemu zdravju, pa tudi zdravju njenega morebitnega potomstva.

Jožef se je pa odločno uprl, da bi odstopil. Zaroka, je dejal, je toliko kakor prisega, sicer je pa že bil pri zdravniku in mu je obljubil, da ga bo ozdravil. In ko je Karolina energično

vsakogar, kdor se je drznil o Napoleonu kaj slabega reči.

Angleški polkovnik Šrapnel je leta 1803. izumil izstrelek, ki je v vseh vojnah prejšnjega in sedanjega stoletja tako imenitno služil ubijalnemu namenom. Besedo bojkot smo dobili od irskega posestnika Boycotta, ki leta 1880. ni maral pristopiti irski posestniški ligi in ji plačevati poseben prispevek od zakupov; zato so se vsi njegovi prijatelji obrnili od njega in prisilili celo njegove delavce, da niso smeli delati zanj, da so ga torej bojkotirali.

vztrajala na tem, da ne pojde pred oltar, je Jožef prešel v energičen napad. Ne sicer na Karolinino srce — in to je bila njegova napaka — temveč na njeno hranilno knjižico, ki jo je imela pri sebi in ki je pomenila njeno doto. Med njima se je razvila kratka rokoborba, ki je potekla tako, da si je Karolina priborila nazaj svojo doto. Pred cerkvijo je Jožef dve uri nato zaman čakal neveste. Izgubil je njeno srce in denar...

To mu kajpada ni šlo v račune. Zato vlada od tistih dob spet sovraštvo med prvim in drugim nadstropjem med Romeom in Julijo. Sladke besede kakor »tatinska sodrga«, »vlačuga« in podobne kar frče iz nadstropja v nadstropje, in Julija v doslovnem pomenu besede pljuje na očeta svojega nekdanjega Romea. Le-ta sicer trdi, da je bila pri napadu na Julijino hranilno knjižico pravica na njegovi strani, pravica zakonskega moža in gospodarja namreč — toda sodnik ga je poučil, da si je to pravico prilastil dve uri prezgodaj. Kar je eno minuto po poroki pravica, je eno minuto pred njo še krivica.

Tako se zdaj kar vrste tožbe zaradi razžaljenja časti. Ondan so drugo nadstropje zašili za par šilingov, predvčerajšnjim na prvo. Vsi hišni stanovniki vneto sodelujejo v tej vojni in se ogorčeno delijo v dve fronti. Advokati pa služijo.

Če srce spregovori...

Sofija, v juniju

Med cigani je navada, da nevesta ne dobi dote, narobe: ženin mora plačati tistu odkupnino. To je znal spretno izrabiti bolgarski cigan Monte Latifov in si je brez truda napravil lepe denarce. Omožil je svojo devetnajstletno hčerko, pravo lepoticu, nič manj ko osemkrat in vselej zadovoljno spravil odkupnino v žep. Naučil je hčer, da se je kmalu po poroki sprla z zakonskim drugom, in razočarani mladi mož je dal ženi prostost, samo da je imel spet mir v hiši. Nekaj tednov nato je lepa ciganka uslišala že

»Ideal«

Kongresni trg 3

kemično čiščenje,
barvanje in svetlokanje

IRONIJA
TEDNA

Budimpeštanski občinski svet je te dni razpravljal o novem, originalnem davku. Neki mestni svetovalec je namreč predlagal, naj bi mesto uvedlo poseben davek na kopalne kostume, in sicer naj bi bil davek tem večji, čim krajši in manjši bi bil kostum. Kako se bodo mestni očetje odločili, še ne vemo, ker so stvar odložili.

Prejšnji teden je umrl japonski admiral Togo, slavni zmagovalci nad ruskimi brodovjem pri Port-Arturju v rusko-japonski vojni leta 1904-05. Pogreba se je udeležilo več ko 1 milijon ljudi. Trajal je od zgodnjega jutra do poznega večera.

Ironija usode. Če zadenem glavni dobitnik, se takoj preselim na kmete in ne izderem nobenega zoba več — za noben denar! Je vzkliknil J. Cook, zobni zdravnik iz Ria de Janeiro. Zadel je glavni dobitnik 15 milijonov, toda preden ga je utegnil spraviti, je zbolel za vnetjem slepiča in umrl. Pokopali so ga na kmetih, kjer je imel majhno posestvo.

Večno vžgalico dobimo? Pred več leti je udarila v svet novica, da je dunajski kemik dr. Ringer izumil tako imenovano večno vžgalico. Potem je stvar utihnila. Takrat je še živel vsemogočni vžgališki kralj Kreuzer, ki mu seveda ni bilo vseeno, ali se novi patent izrazi ali ne. Govorili so celo o skrivnostnih atentatih na dr. Ringerja, ki so baje izvirali iz neposredne okolice švedskega tovarnarja vžgalic. Zdaj je stvar menda dozorela. V Avstriji mislijo večno vžgalico že v kratkem dati v promet, druge države bi pa tudi prej ali slej prišle na vrsto. Večna vžgalica bi stala 10 grošev (približno 1 Din našega denarja), trajala pa bi za nekako štiri navadne škatlince žveplenk.

Bogoljubov se je v borbi za svetovno šahovsko prvenstvo z dr. Aljehinom nekoliko opomogel, ker je prejšnji teden dobil dve partiji. Stanje dobljenih iger je zdaj 7:3 za svetovnega prvaka, če štejemo tudi neodločene partije, pa 14 proti 10. Ker je dogovorjenih vsega skup 30 partij in dobi tisti, kdor doseže več ko polovico, manjka torej Aljehinu do končne zmage še 2 in pol točke, Bogoljubovu pa 6 in pol točke.

Svetovni prvak nogometa je postala Italija. Premagala je v nedeljo češkoslovaško enajstorico šele v podaljšani igri 2:1. Tekmi je prisostvovalo 50.000 ljudi. Poprej sta se pomerili še Nemčija in Avstrija za 3. in 4. mesto. Zmagali so proti pričakovanju Nemci in potisnili favorizirane Avstrijce na 4. mesto.

novega kandidata, se z njim poročila, oče je pobral denar in točno kakor po uri je prišel novi polom.

To je šlo tako dolgo, dokler ni hčr nekega dne zares izgubila svojega srca in se odločno uprla, da bi svojega moža zapustila. To je bilo pri osmem. Očetu stvar kakopak ni šla v račun; napravil je veliko rabuko in zagrozil hčeri z gorjačo. Hči je bila pa urnejša od njega, iztrgala mu je gorjačo iz rok in šla z njo na policijo. Tam so pohlepne očeta zašili in poskrbeli, da more mladi par mirno uživati težko priborjeno zakonsko srečo.

Prišla je nekega večera v Brockovo nočno kavarno in prosila lastnika za delo. Bila je blede, suha, napol izstradana, in njena lahna zakrpana obleka je bila v čudnem nasprotju z mrzlo zimsko nočjo.

»Kaj znaš?« jo je vprašal Brock.
»Vsakega malo. Kuhati, pospravljati, prati, likati...«
»Za take reči te ne morem potrebovati.«

»Usmiljenje, gospod, obdržite me vsaj nekaj dni, lačna sem,« je zahtevala.

»Hm,« se je Brock zamislil. »Kaj bi za to zahtevala?«

»Ničesar, gospod. Samo hrano in prenočišče.«

»Ali imaš sorodnike?«

»Ne, sama sem na svetu. Oče mi je pred tremi meseci umrl.«

»Odvedi jo v kuhinjo,« je dejal Brock svoji ženi.

»Hvala vam, gospod! Bog vam plačaj!«

»Kako ti je ime?«

»Betty.«

Ze čez deset dni je bila deklica kakor izpremenjena. Obraz ji je postal poln in rožnat in v njem je gorelo dvoje velikih oči; postala je izredno ljubko dekle.

Nekega dne je prišel Brock ob navadni uri v kuhinjo, si jo dolgo ogledoval in jo potem vprašal:

»Ali znaš plesati?«

»Zakaj?« je osupnila Betty.

»Ker mi manjka plesalk za moje goste. Če bi se naučila plesanja, bi ti dal razen hrane in stanovanja še nekaj plače.«

»Mislim, da nekoliko znam,« se je obotavljala Betty.

»Nu, pojdi z menoj pa mi pokaži svojo umetnost.«

V dvorani, ki je bila ob tej uri prazna, je sedelo več deklic.

»Otroci,« je rekel gospodar, »vzemite tole začetnico v šolo.«

Navili so gramofon in skušnja se je začela.

»Ni slaba,« je menila Ema, voditeljica plesalk. »Mislim, da se bo dalo kaj napraviti iz nje.«

Tisti večer se je Betty prvič pokazala v dvorani, v izposojeni svilnati obleki in z našminkanimi ustnicami, kakor zahteva jarka električna luč.

Plaha deklica, ki se je kakor boječa žival stiskala v kot, je na goste napravila velik vtis. Posebno na dva mlada gospoda, Franka in Viljema, o katerih ni kakor o tolikih drugih, ki so zahajali v ta lokal, nihče vedel, s čim se pečata.

Frank je bil simpatičen mladenič kakih petindvajsetih let, vitek in za-

gorel, z odkritim obrazom. Viljem je bil njegovih let, nekoliko manjši in čokat, ne ravno grd, toda po svojem nastopu prej odbijajoč ko prikupljiv.

Ko sta plesala z Betty, jima je na njuno vprašanje povedala svojo življenjsko zgodbo. Vsa razgreta od plesa in od veselja, da jo ljudje občudujejo, je bila še lepša in mikavnejša.

Ze čez nekaj dni je postala atrakcija kavarne. Moški so se kar pulili zanjo in stiskali deklico med plesom k sebi. Nekateri so ji šepetali v uho predrzne besede, da ji je zalivala obraz rdečica sramu.

Frank je edini razumel, da je to dekle dragačnega kova kakor njene tovarišice in da je le po naključju zaslula v to okolje. Govoril je z njo mehko in toplo in naposled ji je priznal svojo ljubezen.

Betty se je stiskala k njemu in vsa zaverovana prisluškovala njegovim besedam.

»Ali se ne bi kje na samem dobila?« je vprašal Frank.

»O, z vami bi se že upala,« se je nasmehnila deklica.

Viljem ju je opazoval od strani iz svojega kota. Med premorom je poklical Franka k sebi. Govoril je z njim tiho in važno, pri tem se je venomer oziral na vse strani, če mu kdo ne prisluškuje. Ko sta se pogovorila, sta drug drugemu stisnila roko. Frank je vstal in odhitel k Betty.

»Ob kateri uri boste jutri prosti?« jo je vprašal.

»Od petih do sedmih.«

»O pol šestih pridem po vas; mnogo vam imam povedati.«

Drugi dan točno ob napovedani uri je prišla Betty pred kavarno, kjer jo je Frank že čakal. Šla sta v bližnji park in sedla na najbolj skrito klop.

Betty je z vročino nestrpnostjo čakala, kaj ji bo Frank povedal.

Naposled je mladi mož začel.

»Poslušaj, draga. Do današnjega dne sem pošteno delal, toda s tem kar si zaslužim, si ne bom nikoli mogel postaviti lastnega doma. Pravkar mi je Viljem predlagal posel, ki bi mi, če se mi posreči, utegnil vreči lepo vsotico. Zato pa moram za mesec dni iz mesta, zakaj stvar je združena z daljšim potovanjem. Ko se vrnem, se lahko takoj poročiva. Kaj rečeš, srček?«

Betty

Velemestna novela

»Ali je poštena stvar, kar ti je Viljem predlagal?«

Frank ni koj odgovoril.

Betty ga je pogledala in zla slutnja jo je prešinila.

»Nikar, Frank, nikar ne hodi! Kdo ve, ali ni stvar nevarna. Tudi me ne smeš tako dolgo same pustiti.«

Ker se je bilo že zmračilo, je zbrala pogum in mu vrgla roke okoli vratu: »Ostani!«

Frank je omahoval. Toda zavest, da bo le tako Betty kmalu njegova, mu je dala moč, da je ostal stanovitno nasproti njenim prošnjam. Poljubil jo je na usta in rekel:

»Nikar se ne boj, srček! Saj ne bom storil nikakega hudodelstva. Čeprav ne gre ravno za čisto neoporečno stvar, se ti vendar kolnem, da se v bodoče ne bom lotil nobene reči več, ki bi bila zoper zakon; samo to pot edinkrat. Ne prigovarjaj mi, draga, drugače zamudim edino priložnost, da ti napravim toplo gnezdo.«

Betty je molčala. Srce jo je težilo. Najrajši bi bila kniknila: »Ostani pri meni!« Pa ni mogla drugega, kakor da se ga je še krčeviteje oklenila in ga strastno poljubila.

*

Po Frankovem odhodu se je začel Viljem približevati dekletu. Kar oblegal jo je in ji neprestano dvoril, zdaj proseče in ponižno, potem spet z grožnjami in pritiskom. Ko je pa videl, da deklici z ničimer ne pride do živega, je sklenil svoj načrt izpremeniti. Obrnil se je na Brocka:

»Od današnjega dne morate prestreči vsa pisma za Betty in jih izročiti meni.«

»Kaj vam ne pride...«

»Drugače bom poskrbel, da čez dva dni vašo beznico zapro... Saj se razumeva?«

Brock se je popraskal za ušesi. Le predobro je vedel, da se z njegovimi gosti ne kaže šaliti.

Ko ni Betty dobila od Franka nikakega glasu več, je postala otožna. Toda Viljem ni prišel svojemu cilju niti korak bliže.

Tako je minilo pet in dvajset dni hrepenečega čakanja, ko ji je Viljem nekega večera proti koncu plesa zašepetal v uho:

»Govoriti moram z vami o Franku. Stopite za onole mizo v kotu.«

Vsa trepetoč ga je ubogala.

»Sicer ne vem,« je začel s pritajen-

nim glasom, »ali vas to kaj zanima; eden mojih ljudi mi je namreč sporočil, da so Franka pri nekem spopadu s policijo nevarno zdelali.«

Deklica je postala blede ko zid, ki se je nanj naslanjala.

»S policijo?« je zajecjela.

»Da, ko je hotel iztihnati nekaj bal svile čez mejo. Ali mar niste vedeli, zakaj je odpotoval?... Frank bi vas rad videl in če hočete, vas spravim jutri po enajstih k njemu. Bodite pripravljeni! Do svidenja!...« In je šel, ne da bi se bil zmenil za Betty, ki je s širokimi očmi strmela za njim.

Drugi večer je Betty le z vsem naporom svoje volje mogla opraviti svojo službo. Vso noč ni bila zatisnila oči in ves dan je bila ko na trnju.

Nekaj neopredeljivega je ležalo nočjo nad Brockovimi gosti, čudna tesnoba, ki ji nihče ni vedel vzroka. Običajne veselosti in neprisiljenosti ni bilo nikjer. V kavarni so sedeli gostje, ki jih še nikoli poprej nihče ni videl. Sicer so pijano kimali in dremali za mizami, ne meneč se za nikogar, toda vzlic temu se ni moglo razviti pravo razpoloženje.

Viljem je sedel z nekim rdečelascem v svojem kotu. Od časa do časa je nestrpnost pogledal na svojo zapestno uro. Ko je bilo pol enajstih, je dejal svojemu spremljevalcu: »Stopi ven in poglej, ali je Bert že prišel z avtomobilom.«

Oni se je dvignil in šel ven. Nekaj minut nato se je vrnil in pokimal.

Viljem je vstal in hotel stopiti k Betty. Tedaj so se pa odprla stranska vrata in vstopil je visok, vitek mož. Čudno grozeče so se mu svetile črne oči sredi bledega obraza.

Tedaj je pretrgal tišino glasen krik: »Frank! Frank!«

»Hudiča!« je izpreletelo Viljema.

»Izdal nas je, zato so ga izpustili!« Kakor bi trenil, je skočil proti Betty, in v roki se mu je zabliškal nož. Prihodnji mah je moralo biti po dekletu.

Toda neznani pijani gosti so se pri priči streznili in eden izmed njih je prestregel njegov sunek.

»Zdaj te imamo, lopov!«

Ostro rezilo je udarilo v stran in se na srečo zadržalo Betty samo v ramo. Frank je ravno še prav prišlo, da je dekle prestregel v naročje.

»Betty, srce moje!« je kriknil mladi mož z glasom, ki se je trgal od bolesti in obupa.

Betty mu je pogledala z neizrekljivo ljubeznijo v oči in šepnila:

»Nič hudega mi ni, dragi, nič hudega!«

»O, veličanstvo,« je vzkliknil norec, »meni bi bilo ljubše, če bi ga rajši dan poprej!«

Juha

»Tak pojej vendar že juho, Lizikal! Koliko otrok bi bilo srečnih, če bi je dobilo le pol toliko kakor ti!«

»Jaz tudi, mamica!«

Narobe svet

Dvorni svetnik Kerzl, osební zdravnik cesarja Franca Jožefa I., je vsako jutro obiskal svojega vladarja. Stara gospoda sta se pomenkovala o vremenu in skupaj pokadila smotko, nato se je pa Kerzl poslovil in šel.

Casih se je zgodilo, da cesar Kerzla ni maral sprejeti; vzrok je bil vselej isti. Franc Jožef je tedaj stereotipno dejal svojemu komorniku:

»Kerzl naj me danes pusti pri miru, ker mi ni dobro.«

HUMOR

Dober želodec

Leta 1885 umrl skladatelj Abt je ljubil dobro jedajo nad vse. Hvala Bogu je imel tudi dober želodec, da jo je prenesel.

Nekoč so na banketu, kjer je bil tudi Abt med gosti, servirali gosjo pečenko. Abt si je dobrot naložil zvrhan krožnik, nato se je pa obrnil k sosedu:

»Gos je res neumna perutnina.«

»Zakaj?« se je začudil ogovorjenec.

»Ker je je za enega preveč za dva pa premalo.«

V dobi ko je bil Abt dvorni kapelnik v Braunschweigu, je stopal nekega večera zložno in zadovoljno proti domu

»Od kot pa tako dobre volje, gospod kapelnik?« ga ustavi neki prijatelj.

»Od večerje,« odgovori Abt.

»Kaj je pa bilo dobrega?«

»Puran.«

»Ni slabo. Koliko vas je pa bilo?«

»Dva.«

»Kdo, če smem vprašati?«

»Jaz in puran.«

Tehtna utemeljitev

Neki saksonski kmet je poslal ondan prošnjo veleugledni finančni direkciji, da bi mu znižala odmero davkov. V prošnji je med drugim napisal:

»...razen tega imam pri sebi svojo taščo, vdovo po pekovskem mojstru

Anastazijo Dimpflerjevo, kar brez dvoma zmanjšuje vrednost mojega posestva.«

Utemeljeno

»Zakaj neki si ženske zmeraj podpirajo brado z roko, kadar kaj premišljajo?« vpraša Muhovčev Nace.

»Tega ne veš?« se začudi Jernavčev Miha. »Zato da si zapro usta, drugače bi jih lastno govorjenje motilo pri razmišljanju.«

Drži!

Dvorni norec nekega angleškega kralja je krvavo razžalil nekega viteza. Vitez mu je zato zagrozil, da ga bo pri prvi priložnosti zabodel. Norec se je potožil pri kralju. Le-ta ga je skušal potolažiti:

»Ně boj se! Če bi se te drznil ubiti, ga bom dal dan nato obesiti!«

Grof MONTE-CRISTO

Roman

Napisal Aleksander Dumas

42. nadaljevanje

»Ali ne bi hoteli, gospod grof, priti danes k nam na kosilo? Bili bi sami v treh, vi, moja mati in jaz. Moja mater ste doslej le enkrat videli, tako bi se lahko boljše seznanili z njo. Verjemite mi, vredno jo je spoznati; če bi poznal med mladim pariškim svetom deklet z njenimi vrtilinami, se lahko zanesete, da ne bi več dolgo ostal samec. Mojega očeta ne bo doma, ker bo na seji. Pojdite torej z menoj, pa bomo pokramljali o svojih potovanjih; vi, ki ste objadrali že ves svet, boste kaj povedali o svojih doživljajih, o istoriji z lepo Grkinjo, ki je bila zadnjič z vami v operi in ki jo imenujete svojo sužnjo, čeprav ravnaš z njo kakor s princeso. Govorili bomo italijanski ali španski, kakor vas bo volja. Pridite, moja mati vas bo vesela.«

»Tisočkrat vam hvala za preljubeznivo povabilo, toda na žalost ga ne morem sprejeti. Nisem prost, kakor mislite, temveč pričakujem zelo važen obisk.«

»Pazite, gospod grof! Pravkar ste me naučili, kako se človek ogne nezaželenim ljudem. Dokazov potrebujem! Sicer nisem banikir kakor gospod Danglars, toda radoveden sem prav tako kakor on.«

»Ta dokaz vam je na razpolago,« odgovori grof in pozvoni.

Vrata se odpro in na pragu se prikaže Baptistin.

»Baptistin, kaj sem vam rekel davaj, ko sem vas poklical k sebi?«

»Zapovedali ste mi, da po peti uri niste za nikogar doma razen za gospoda majorja Bartolomea Cavalcanti.«

»Ali ste slišali? Major Bartolomeo Cavalcanti se šteje k najstarejšemu italijanskemu plemstvu; že Dante je opeval njegovo ime. Z njim pride njegov sin Andrea, simpatičen mlad mož nekako vaših let, ki bi se hotel z milijoni svojega očeta uvesti v pariško družbo. Major bi ga rad zaupal moji skrbi, da ga spravim v svet in da iz njega kaj napravim. Saj mi boste pri tem pomagali, kajne?«

»Zakaj ne! Ali je major Cavalcanti vaš dober prijatelj?«

»O, ne, a drugače je častljiv gospod, zelo vpljudnega in hkratu skromnega nastopa. Srečal sem ga večkrat v Bologni, Firenci in Lucci, zdaj mi je pa sporočil, da je v Parizu. Poznanstva, ki jih človek napravi na potovanju, mnogo zahtevajo od človeka; na vsakem koraku se vam ljudje sklicujejo na prijateljstvo, ki ste ga nekoč mimogrede sklenili. Major Cavalcanti bo z menoj večerjal, nato bo pa pustil svojega sina pri meni; obljubil mi bom, da bom pazil nanj, pustil ga bom da počne vse neumnosti, ki se mu jih bo zahotelo — in potem bova boš.«

»Imenitno!« vzklikne Albert. »Vidim, da ste dragocen mentor. Zbogom tedaj! V nedeljo bom

spet nazaj. Toda pravkar sem se spomnil, da sem dobil pismo od Franca.«

»Res? Kako se ima v Italiji?«

»Mislim, da dobro; žal mu je le, da vas ni več v Rimu. Pravi, da ste solnce večnega mesta, zdaj ko vas ni več tam, pa neprestano dežuje.«

»Torej je popravil svojo sodbo o meni?«

»Narobe, še zmeraj trdi, da ste fantastičen človek; zato vas tudi tako pogreša.«

»Ljubezniv mladenič; prikupil se mi je že prvi večer, ko je bil na otoku Monte-Cristu v zadregi za večerjo in sem ga imel priliko povabiti k sebi. Če se ne motim, je sin generala Epinaya, tistega, ki so ga bonapartisti leta 1815 umorili, ne?«

»Da.«

»Ali tudi njega ženijo?«

»Da, vzel naj bi gospodično Villefortovo na podoben način kakor jaz Danglarsovo,« se zasmeje Albert.

»Zakaj se smeje?«

»Ker se mi zdi, da mu je do te poroke prav toliko kakor meni do ženitve z gospodično Evgenijo. Toda zdi se mi, gospod grof, da midva nič drugače ne klepetava o ženskah kakor ženske o nas, a to se ne spodobi.« S temi besedami vstane.

»Že gresle?«

»Lepo vprašanje! Že dve uri vas nadlegujem, pa me vprašate, ali že grem! Bogme, gospod grof, tako vpljudnega moža ne poznam več na svetu.«

Vzel je klobuk in palico.

»Ne morete si misliti, gospod grof, kako bi vam bil hvaležen, če bi mogel z vašo pomočjo še nekaj časa ostati samec — vsaj še deset let.«

»Vse je mogoče,« odvrne resno Monte-Cristo.

Ko je grof ostal sam, je stopil v svojo delovno sobo. Tam ga je že čakal Bertuccio.

»Gospod Bertuccio, gotovo že veste, da bom imel v soboto v Auteuilu goste.«

Bertuccia stresle mraz.

»Glejte, da boste vse dobro pripravili. Hiša je zelo prikupna, ali jo je vsaj lahko napraviti prikupno.«

»A potem bo treba vse preurediti, zakaj tapete so že stare.«

»Nu, pa preuredite, kakor mislite. Samo rdeče spalnice se ne dotikajte. Ostanje naj kakor je. Tudi vrh naj ostane nedotaknjen, zato pa lahko z dvoriščem napravite, kar vas je volja. Še zelo ljubo mi bo, če ga ne bo moči prepoznati.«

»Vse bom storil, kar bo v mojih močeh, da bo gospod grof zadovoljen.«

XV

Major Cavalcanti

Sedem je bilo ura in Bertuccio je bil že pred dvema urama odšel v Auteuil, ko se je ustavil pred hišo izvošček in je stopil iz

voza mož kakih dvainpidesetih let. Oblečen je bil v staromodni zelen suknič s črnimi našivi in v ohlapne hlače iz višnjevega sukna. Na nogah je imel še dokaj čedne škornje, na rokah rokavice iz jelenjega usnja, okoli vratu pa črno ovratnico z belim obšivom. Ko se je prikazal vrtar, ga je vprašal, ali ne stanuje tod grof Monte-Cristo. Dobil je prireditel odgovor in vstopil.

Grof je bil Baptistinu natanko popisal tujca, ki ga je pričakoval. Lakej ga je spoznal po majhni in oglati glavi in gostih sivih brkih, in ga je takoj najavil svojemu gospodu, nato ga je pa odvedel v salon. Tam je že čakal grof Monte-Cristo.

»Bodite mi dobro došli,« ga prijazno pozdravi. »Čakal sem vas že.«

»Ni mogoče!« se začudi gost. »Saj ste vi marki Bartolomeo Cavalcanti?«

»Bartolomeo Cavalcanti,« pritrudi veselo tujec, »da, to sem jaz.«

»Bivši avstrijski major?«

»Da sem bil major?« se začudi nekdanji vojak.

»Seveda,« vzklikne Monte-Cristo. »Tako imenujejo na francoskem častnike s činom, kakršnega ste imeli v Italiji. Sicer pa... ali vas ni poslal k meni vrli abbe Busoni?«

»Dal,« vzklikne radostno major. »Ali nimate od njega nekega pisma?«

»Seveda ga imam! Evo ga!« Monte-Cristo vzame pismo, ga odpre in jame brati.

Major se je med tem radovedno razgledoval po salonu. Toda njegove oči so se zmeraj iznova vračale k možu, ki je stal pred njim.

»V redu,« prikima nato Monte-Cristo. »Major Cavalcanti, odlični Luccezan, potomec firenških Cavalcantijev,« je bral na glas iz pisma. »Premore pol milijona dohodkov na leto...«

Pri teh besedah dvigne Monte-Cristo oči od pisma in se prikloni.

»Pol milijona na leto! To ni malo, dragi gospod Cavalcanti.«

»Pol milijona je zapisano?« vpraša major.

»Črno na belem. In to drži, zakaj abbe Busoni ve, kaj reče.«

»Potem bo že res; toda na mojo čast, nisem mislil, da je toliko.«

»Ker vas intendant goljufa. Kaj hočete, s takimi rečmi se mora človek sprijazniti.«

»Vaše besede so mi odprle oči,« odgovori resno Luccezan. »Vrgel bom lopova na cesto.«

Monte-Cristo bere dalje: »... In mu manjka do popolne sreče samo enega.«

»Da, samo enega,« vzdihne major.

»Namreč da bi našel svojega ljubljene sina.«

»Svojega ljubljene sina?«

»Ki so mu ga še kot otroka ukradli njegovi sovražniki ali pa cigani.«

»Starega komaj pet let, gospod grof!« dogovori Luccezan z globokim vzdihom in upre oči v strop.

»Ubogi oče!« meni Monte-Cristo. »Nato bere dalje: «Vrnili mu bom upanje, vrnili življenje, go-

spod grof, ko mu povem, da mu tega sina, ki ga že petnajst let zaman išče, vi lahko pripeljete nazaj.«

Major pogleda Monte-Crista z izrazom nepopisnega nemira.

»Da, jaz vam ga lahko vrnem,« potrdi Monte-Cristo.

Major plane pokoncu.

»Tak je to pismo od začetka do konca resnično?«

»Ali ste mar dvomili, gospod Bartolomeo?«

»O, ne! Tako resen in častljiv mož kakor abbe Busoni si pač ne bi dovolil toli krute šale. Toda svetlost niste še vsega prebrali.«

»Prav imate; nekaj pripis še vidim.«

»Da... nekaj... pripis... je še,« ponovi v zadregi major.

»Da ne bo treba gospodu Cavalcantiju iskati posojil,« bere Monte-Cristo, »sem mu izstavil za pot menico za dva tisoč frankov, ostanek mu pa izplačajte iz onih osemindesetih tisoč frankov, ki ste mi jih še dolžni.«

Major je z vidnim nemirom čakal, da je grof pripis prebral.

»V redu!« reče Monte-Cristo.

»V redu je rekel,« zamrmra major. »Torej nimate nič zoper ta pripis?«

»Abbe Busoni in jaz sva v poslovnih zvezah; sicer ne vem, ali mu dolgujem natanko osem in štiriideset tisoč frankov, toda par bankovcev več ali manj ne igra vloge. Kakor vidim, gospod Cavalcanti, vam je bilo mnogo do tega pripisa?«

»Priznati vam moram,« odvrne Luccezan, »da sem se popolnoma zanesel na abbeja Busonija in si nisem priskrbel nikakega denarja. Zato bi bil zdaj v veliki zadregi, če ne bi...«

»Tak sedite vendar,« vzklikne Monte-Cristo. »Smrt božja, reslepo sprejemam goste; že cele četrt ure vas pustim stati!«

Major potegne k sebi stol in sede.

»Ali ne bi kakšnega okrečila? Kozarec xeresa, porta ali alicant?«

»Alicant, če dovolite; to mi je najljubša pijača.«

Grof pozvoni in prikaže se Baptistin. Monte-Cristo mu stopi naproti.

»Nu?« vpraša fiho.

»Mladi gospod je v sinjem salonu,« odgovori komornik prav tako fiho.

»Dobro. Prinesite alicantkega vina in prepečenca.«

Baptistin prinese, kakor mu je bilo naročeno.

»Torej iz Lucce ste,« povzame Monte-Cristo, »sin imovitih in uglednih staršev in imate vsega, česar človek potrebuje, da se šteje za srečnega?«

»Vsega, svetlost,« odgovori major s polnimi usti.

»Manjka vam samo, da najdete svojega otroka?«

»Da, samo tega mi manjka,« vzklikne vrli major, zavije oči in vzdihne.

»Ali mi ne bi povedali, dragi gospod Cavalcanti, kako je prav za prav s tem ljubljnim sinom? Če se prav spomnim, so mi rekli, da ste ostali samec.«

»Tako so vsi mislili, gospod grof, in jaz sam sem...«

»Da,« prikim Monte-Cristo, »vi sami ste skušali to mnenje še podkrepiti. Greh iz mladosti, ki ga niste marali obešati na veliki zvon.«

»Zadeli ste, gospod,« odgovori z veleresnim obrazom major, »hotel sam ta greh prikriti pred široko javnostjo.«

»In sicer ne zaradi sebe samega,« doda Monte-Cristo, »zakaj moški take reči prenesejo.«

»Seveda ne zaradi sebe,« vzklikne major in se pomembno nasmehne, »temveč zaradi njegove matere, zaradi njegove uboge matere!«

»Zakaj nič ne pijete, gospod Cavalcanti?« se začudi Monte-Cristo in nalije Luccežanu prazni kozarec. »Vidim, da vas spomini lišče k tlom.«

»Zaradi njegove uboge matere!« ponovi major, trudeč se, da bi iztisnil solzo iz oči.

»Če se ne motim, je bila iz odlične rodbine?«

»Fiesolska patricijka je bila, gospod grof!«

»Kako ji je bilo ime?«

»Markiza Oliva Corsinari.«

»A naposled ste se vendarle oženili z njo, čeprav so njeni nasprotniki?«

»Da, oženil sem se z njo.«

»A vaši papirji?« vpraša grof.

»Ali so v redu?«

»Kakšni papirji?« osupne major.

»Nu, vaš poročni list o poroki z Olivo Corsinarijevo in krstni list vašega sina Andreja Cavalcantija; saj mu je Andrea ime?«

»Da, gospod grof, toda priznati vam moram, da se nisem zanesel, da bi utegnil te listine potrebovati, in tako jih nisem vzel s seboj.«

»Vraga!« vzklikne grof.

»Ali so tako neobhodno potrebne?«

»Neobhodno! Utegnil bi kdo imeti kakšne pomisleke zastran veljave vašega zakona in zakonitosti vašega otroka.«

»Prav imate, utegnil bi kdo imeti pomisleke.«

»To bi bilo zelo nevšečno. Mladci bi utegnil priti ob sijajno partijo.«

»Ni mogoče!«

»Pri nas, morate vedeti, imamo stroge postave. Če se hočeta dva vzeti, se morata izkazati z veljavni listinami.«

»Kolikšna smola, da teh papirjev nimam.«

»Na srečo jih imam jaz.«

»Oh, zahvaljeni bodite!« vzklikne major, ki se je že ustrašil, da

V 24 URAH

barva, plisira in kemično čisti obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovratnike, zapestnice itd. Pere, suši, munga in lika domače perilo. Parno čisti posteljno perje in puh

**tovarna JOS. REICH
LJUBLJANA**

ne bi zaradi manjkajočih mu listin prišel ob 48.000 frankov.

»Kolikšna sreča! Meni ti papirji nikoli ne bi bili prišli na misel.«

»Razumem — človek nikdar ne misli na vse. Tem bolje, da je abbé Busoni mislil namestu vas.«

»Čudovit človek, ta abbé. In on vam je listine poslal?«

»Evo jih!«

Major fleskne z rokami od začudenja.

»Poročili ste se z Olivo Corsinarijevo v cerkvi sv. Pavla v Catliniju, tule je poročni list z duhovnikovim podpisom.«

»Bogme, res,« vzklikne major in se zastirni v papir.

»In tule rojstni list Andreja Cavalcantija s podpisom župnika saraveškega.«

»Vse je torej v redu,« prikim major.

»Zdaj pa spravite obe listini, da ju boste dali svojemu sinu. Kar se pa njegove matere tiče...«

»Kar se njegove matere tiče...« ponovi nemirno major.

»Izvedel sem, da je že pred desetimi leti umrla.«

»Da, in še danes objokujem njeno smrt,« doda major in potegne iz žepa robec.

»Kaj hočete!« skomigne Monte-Cristo z rameni. »Smrt nas vse še čaka. Mislim, da sami izprevidite, gospod Cavalcanti, da ne kaže obešati zgodbe o ciganih, ki so vam pred petnajstimi leti ugrabili otroka, na veliki zvon: takšnih istorij namreč na Francoskem nihče ne verjame. Rekli boste rajši, da ste otroka poslali v neki zavod na deželi, zdaj ste ga pa poklicali v Pariz, da se tu dalje izobrazijo. Zato ste tudi vi prišli iz Viareggia, kjer ste živeli po smrti svoje žene. To bo zadoščalo.«

»Mislite?«

»Brez dvoma. In zdaj, ko sva se o vsem pogovorila in ste si osvežili spomin, ste gotovo tudi zaslužili, da sem vam pripravil presenečenje.«

»Prijetno?« se vznemiri Luccežan.

»Že vidim, da očelovega srca ni moči preslepiti.«

»Kako ste rekli?« zazija major.

»Ali ste mar ugenili, da je tu?«

»Kdo?«

»Vaš otrok, vaš sin, vaš Andrea!«

»Ugenil sem,« odgovori ravno dušno major. »Torej je tu?«

»Da, moj komornik mi ga je pravkar najavil.«

»Sijajno!« vzklikne major, delaje se navdušenega. »Sijajno!«

»Vidim, da vas je pretreslo,« reče Monte-Cristo. »Zato je prav, če vam dam časa, da se zberete. Vrh tega moram tudi mladega moža pripraviti na toli težko pričakovano svidenje; sodim namreč, da ni nič manj nestrpen kakor vi.«

»To si lahko mislim!«

»Potrpite tedaj slabe četrt ure, pa vam ga pripeljem.«

»Sami mi ga mislite pripeljati? Tako dobroti hočete biti, da mi boste sami predstavili mojega sina?«

»O, ne, nikakor se ne mislim riniti med očeta in sina. Sami boste z njim, gospod major, toda ne bojte se; tudi če vam ga ne bi izdal klic vaše krvi, se ne boste mogli zmotiti, ker bo prišel skozi tale vrata. Lep plavolas mladenič je, morda celo preveč plavolas, in zelo prikupljivega vedenja.«

»Oprostite,« se tedaj spomni major, »gotovo še pomnite, da nisem vzel na pot drugega kakor dva tisoč frankov, ki mi jih je izvolil poslati dobri abbé Busoni. Z njimi sem poravnal potne troške in...«

»In zdaj bi potrebovali denarja... Razumem, gospod Cavalcanti. Náte za zdaj osem tisočakov na račun.«

Majorju se zasvetijo oči ko dva rubina.

»Dolžan sem vam torej še štiri-deset tisoč,« povzame Monte-Cristo.

»Ali naj napišem pobožnico, svetlost?« vpraša major spravljaje bankovce v prsni žep.

»Čemu?«

»Nu, da boste imeli potrdilo nasproti abbéju Busoniju.«

»Ni treba; napravili mi boste pobožnico za ves znesek, ko dobite še drugih štirideset tisoč frankov. Med pošteniaki to zadošča. In zdaj, ko je vaše srce oboroženo zoper hude pretresljaje, se pripravite na svidenje s svojim sinom Andrejem.«

In grof se s prijaznim priklonom poslovi od vzhicnega gosta.

XVI

Andrea Cavalcanti

Grof Monte-Cristo stopi v sedni salon, kjer ga je že čakal dokaj elegantno oblečen mladenič neprisiljenega vedenja. Ko je zagledal grofa, je naglo vstal.

»Gospod grof Monte-Cristo?« vpraša.

»Da, gospod,« odvrne le-ta.

»Če se ne motim, imam čast govoriti z grofom Andrejem Cavalcantijem?«

»Da, jaz sem grof Andrea Cavalcanti,« odgovori mladi mož in se prikloni.

»Ali nimate nekega priporočilnega pisma zame?«

»Da, z nerazumljivim mi podpisom pomorščaka Simbada. Ker poznam to ime samo iz 'Tisoč in ene noči', sem...«

»V redu! Ta Simbad je njegov potomec, eden izmed mojih prijateljev, izredno bogat in čudaški Anglež. Njegovo pravo ime je lord Wilmore.«

»O, potem je stvar druga,« odvrne Andrea. »Tega Angleža namreč poznam. Gospod grof, razpolagajte z menoj!«

»Prosil bi vas, da mi kaj več poveste o sebi in svoji rodbini.«

»Prav rad, gospod grof,« odvrne zgovorno mladi mož. »Kakor ste sami rekli, sem grof Andrea Cavalcanti, sin majorja Bartolomea Cavalcantija, potomca slavnih firenških Cavalcantijev. Čeprav je naša rodbina zelo imovita — moj oče ima rento pol milijona — je morala vendarle prestopiti dosti hudega; mene sa-

mega je v nežni starosti petih let ugrabil moj brezvestni vzgojitelj, tako da že petnajst let nisem videl svojega roditelja. Odkar se zavedam, odkar sem sam svoj gospod, ga iščem vsepovsod, a zaman. Šele pismo vašega prijatelja Simbada mi je razodelo, da je v Parizu; po njegovem nasvetu sem se obrnil na vas, da kaj več izvem o njem.«

»Vaše pripovedovanje je zelo zanimivo,« meni Monte-Cristo, ki je ves čas z nekim mrkim zadoščenjem opazoval prostaške črte na obrazu svojega gosta. »Vsekako ste prav storili, da ste se ravnali po nasvetu mojega prijatelja Simbada, zakaj vaš oče je res tu in vas išče.«

Pri teh besedah plane mladi mož pokoncu in z grozo vzklikne: »Moj oče? Moj oče je tu?«

»Da,« prihrdi Monte-Cristo, »vaš oče — major Bartolomeo Cavalcanti.«

Izraz strahu, ki je bil mlademu možu spasil obraz, je pri priči spej izginil.

»Saj res,« vzklikne, »major Cavalcanti. Pravite, gospod grof, da je moj ljubljni oče tu?«

»Da, gospod, in še več vam povem. Pravkar prihajam od njega; povest o nadvse ljubljnem izgubljenem sinu, ki mi jo je pripovedoval, me je neizmerno genila. Naposled, po dolgih letih, je dobil nekega dne obvestilo, da so mu razbojniki pripravljeni povedati, kje je njegov sin — če jim plača precejšnjo odkupnino. Dobri oče ni seveda nihi trenutek pomišljal in je poslal denar na piemontsko mejo... Če se ne motim, ste bili takrat na južnem Francoskem.«

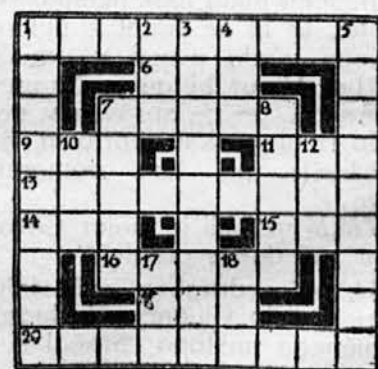
»Da, gospod grof,« odgovori Andrea v vidni zadregi. »Na južnem Francoskem sem bil.«

»V Nici vas je že čakal voz, ne?«

»Da, z njim sem se odpeljal v Genovo in čez Turin v Pariz.«

»Tudi vaš oče se je peljal po isti poti in se je nadejal, da vas bo kje srečal.«

Križanka števil 4

Pomen besed

Vodoravno: 1. neponarejenost, 6. izvir, 7. orač (starejša oblika), 9. nedoločni zaimek, 11. fizikalna mera, 13. rod, 14. del voza, 15. »Tempe« (kakor se izgovori), 16. zaporedje, 19. skrajšano srbsko ime, 20. zračna ladja.

Navpično: 1. grški polotok, 2. pomolni glagol, 3. znani evropski državnik, 4. Rooseveltova ustanova za pobijanje krize (kratica), 5. pisec »Lovčevih zapiskov«, 7. krsta, 8. redni dohodek, 10. borba, 12. uničevalka železa, 17. vodna žival, 18. vojno orožje.

Rešitev križanke št. 3

Vodoravno po vrsti: kino, omsk, v. voz, l. teme, opal, r. sin, p. k. o, pok, s. stol, runo, o. eva, o. okus, sava.

Mae West // najslavnejša ženska sedanosti

Najnovejša atrakcija, toda ne samo v Hollywoodu in Ameriki, temveč na vsem svetu je današnji dan Mae West.

Mae Westova je duhovita, temperamentna, očarljiva in šarmantna moderna Eva. Kajti biti hoče lepa, ognjevitna in očarljiva, hoče osvajati na prvi pogled, ne za hip, temveč za zmerom. Vse ženske rubrike svetovnega časopisja bi morale natisniti z debelimi črkami vrh svojih stolpcev: Mae West. Toda nikjer ni najti takšnega časnika. Zakaj neki ne? Ker ni treba, ker je Mae Westova samo ena, ker lahko druge ženske Westovo samo gledajo, se od nje učijo, jo oponašajo, toda nikoli niso in ne morejo biti to, kar je Mae Westova sama. Če se kjerkoli pojavi, utihne vse okoli nje. Mora utihniti, ker ji nobena druga ženska ne sega niti do gležnjev.

Trditev, da je Mae Westova najslavnejša sodobna ženska, je precej smela, toda dokazati se da s temi življenjepisnimi podatki:

Westova je rojena v Boweryju v New Yorku, ki je vreden naziva newyorškega Montparnassa. Že od detinstva je imela samo eno željo: igrati v gledališču. Ta želja se ji je izpolnila že v petem letu življenja. Spočetka je nastopala v zasebnih, improviziranih gledališčih in oponašala odrasle. Ko ji je bilo šest let, je igrala že v pravem javnem gledališču vlogo malega lorda Fautleroya. Tam se je naučila plesa in petja, kasneje pa akrobatike. Do malega vse kabarete Severne Amerike je obredla. Zaslovela je. Bila je senzacija, bila je posebna »točka«. Iz kabareta se je vrnila spet h gledališču in tam je dosegla to, o čemer je sanjala. Vtepla si je v glavo, da mora za vsako ceno postati »velika« in slavná, in to se ji je v resnici tudi posrečilo. Posrečilo se ji je še to, da je vsilila vsem ženskam na svetu svojo voljo in svoje naziranje, da se mora »vitka linija« umakniti polnejšim oblikam, njenim oblikam... Mae Westova namreč rada je, mnogo pojé, pa se ni hotela pokoriti povelju gladijanja ne raznim mučilom zavoljo vitke linije. Bila je trmasta in dosegla je, da se je svet poklonil njeni zaliti postavi, jo pričel občudovati in da so modni diktatorji poslali vitko linijo k vragu. Vse samo njej za voljo, ki je debeluskasta in malo zalita...

Mae Westova ni samo igralka, temveč tudi pisateljica. Med tem ko je čakala novega angažmana, je iz dolgočasnja pričela pisati. Prvo gledališko igro je napisala Mae Westova za — Mae Westovo. Igra je postala na newyorškem Broadwayu »bombac«. Neprenehoma dve leti so jo igrali. Kasneje je Westova napisala še neki roman in dve gledališki igri.

Ostala je zvesta — sebi. Pisala je spet samo za sebe. Gledališče ji je prineslo slavo, občinstvo ji je navdušeno ploskalo, triumfirala je na odru, toda k filmu je kljub temu niso vabili. Predebela, prerejena je bila — a film je iskal trlice...

Leta 1932 je kupil Paramount rokopis za film »Night after Night«, a za glavno vlogo je bila Mae Westova kakor rojena. Prišla je v Hollywood in ostala tam. Paramount je kupil od nje rokopise gledališke igre »Dia-

mond Lil«, a Westova je zase napisala posebne dialoge za film. Sama si je izbrala partnerja, črnolasega junaka iz »Madame Butterfly«, Garyja Granta, a tudi ostalim je ona razdelila vloge. Sama je stikala za kostu-

mi, sama naročila skladatelju, kakšna naj bo godba, sama izbrala opremo in pohištvo. Deloma je celo sama vodila režijo. Film so krstili »Najstrašnejša ženska«. Postal je senzacija, kjerkoli so ga vrteli. Amerika, Francoska in Anglija so navdušene. Zdaj

so filmali njen drugi film »Nisem anđel«.

Filmi so njena slava. Uspeh se vrsti za uspehom. Njena življenjska filozofija je preprosta a pristna. Ženska je, kakršna je bila prva ženska

Kraljica Kristina

Slavna ljubimca iz časov nemega filma, Greta Garbo in John Gilbert, sta prvič odkar imamo zvočne in govoreče filme, igrala skupaj v »Kraljici Kristini«. Film je režiral za Metro-Goldwyn-Mayer današnji dan že po vsem svetu znani režiser Reuben Mamoulian. Produkcija M. G. M. je dodelila glavno vlogo Johnu Gilbertu, ker je pri glasovanju dobil največ glasov. Prvotno je bila ta vloga namenjena Lawrenceu Oliverju, toda glas naroda je odločil drugače. Sicer se je pa tudi produkcija sama pobrigala, da se pokažeta svetu spet skupaj stara slavljence iz filmov »Ane Karenine« in »Pod jarmom strasti«.

Zanimivo je, da se je John Gilbert odločil po svojem poslednjem filmu »Šoferjeve indiskrecije«, da ne bo več igral, temveč samo še pisal sužete (rokopise) za filme in jih sam režiral. Toda časniška reklama je o priliki glasovanja Gilbertovo slavo samo še povečala. John Gilbert pravi sam v intervjuju, »da je samo to laskavo dejstvo, da ga hoče občinstvo videti kot partnerja slavne Greta Garbo, spremenilo njegove nameene, kajti silno ga veseli igranje s to nenavadno žensko, a tudi vsebina filma mu je pri sreči, ker je na las podobna vsebinam globoko zasnovanih nemih filmov, ki so jima v začetku njune karijere prinesli toliko slave in jih gledalci niti do današnjega dne niso pozabili«.

V ostalih vlogah sodelujejo Lewis Stone, Elisabeth Young, Ian Keith, C. Aubrey Smith in Reginald Owen. Premiere filma »Kraljica Kristina« so sprejeli v New Yorku, Londonu in v Parizu z velikanskim navdušenjem.

V dolgih zimskih nočeh leže Eskimi v ljubljnem naročju svojih žen na toplih kožuhih in pozabljajo vse napore trdega življenja med letom.

W. S. Van Dyke je v tem filmu prekosil samega sebe. Lov na kite, some, severne medvede, borbo med človekom in požrešnim volkom je prikazal tako verno in naravno, da se zdi vsakemu gledalcu, ko da je sam preživel vse te stvari. Igralci v tem filmu so zvečine Eskimi, ki smejo po svoji lahkotni in naravni igri upravičeno tekmovali z najboljšimi »zvezdami« sveta. Metro-Goldwyn-Mayer ima velike zasluge, da je obogatil kader filmskih igralcev z dvema eksotičnima »zvezdama«, Dortuko, arktično Greto Garbo, z ženo lepote in boginjo ljubezni, in Malom, eskimskim lovcom prikupnega nasmeška.

Najnovejša škotska

»Povejte, dragi gospod doktor, vpraša MacPherson svojega znanca zdravnika, hoteč poceni priti do recepta, kaj prav za prav napravite, kadar se prehladite?«

»Kakor pride: časih kiham, časih pa kašljam.«

Eskimi

Največje zlo na svetu je pohlep po denarju. Dokler ljudstvo še ni poznalo zlatega teleta, se je pokorilo samo svojim npravnim zakonom in živelo srečneje in složno. V naši dobi lova za denarjem pa pozabljajo ljudje elementarne zakone prejšnjih dni. Nobena reč več jim ni sveta.

Zmerom so nam bili kraji, kjer se še ni udomačila »kultura« belega človeka, najzanimivejše področje. Filmi pa na žalost vse prerediti kažejo to,

kar nas najbolj zanima in mika. Prav gotovo je še vsem v živem spominu Van-Dykov film »Bele sence«, ki si je osvojil svet. Zdaj je ustvaril Van-Dyke še lepše, še krepkejšo delo, poklonil je svetu epopejo severa.

Sfilmal je slavni roman Petra Freuchena »Die Flucht ins weisse Land« (Beg na belo celino).

Petru Freuchenu se je posrečilo, da je v svojem romanu verno opisal življenje, ljubezen, nagon, običaje in prirodno npravnost Eskimov, teh velikih otrok, ki spoštujejo samo svoje npravne zakone in živijo s svojimi bližnjimi v neskaljeni ljubezni. Njegovo delo ni samo poučen roman temveč je hkratu zanimiva izpoved belca, ki je živel četrto stoletje v domovini naroda, ki nam je zaradi svoje naravne morale in svoje naravne seksualnosti prava uganka.

Neskončni sever je trd oreh za njegove stanovalce. Hudi boji za obstanek so oledenili te junaške borbe jeklenih mišic. Vendar so moški po opravljenem napornem dnevnem delu najboljši možje in najljubeznivejši sinovi in vzorni očetje. Eskimi živijo samo za svoje družine in za blagor svojega plemena. Dokler je mož na lovu in pri težkem delu, opravlja žena domače posle, skrbi za deco, šiva kože, konzervira hrano za ostro zimo in je zmerom vsa prežeta želje, da ustreže svojemu možu in mu po napornem delu osladi ure počitka. Eskimi se odpravijo večkrat na daljša potovanja, toda takrat vzamejo s seboj vso svojo družino. Ne morejo živeti brez ljubeznivosti svojih žena. Žene so jim zveste tovarišice in zanesljive spremljevalke, dobre svetovalke in najljubše razvedrilo. Če ostane moški del časa brez žene, mu posodi njegov prijatelj svojo, da ga razveseli in mu skrajša dolgočasno samoto. Seveda je tako posojevanje zmerom sklenjeno sporazumno med ženo in možem. Kdor bi prijateljevo ponudbo zavrnil, zakrivi nepopravljivo žalitev, toda še večja žalitev je, če si kdo vzame ženo drugega brez njegovega dovoljenja. Nenavadna in čudna je njihova morala, toda njim je naravna.

Meščanska kuhinja

Ribez že ponujajo

Letos je ribez tako zgoden, da kar verjeti ne moremo, da je že zrel. Priporočamo vam nekaj načinov konzerviranja tega osvežujočega grozdja.

Ribezova hladetina

Iz ribeza lahko pripravimo prav pikantno hladetino. Grozdje osmučemo, jagode skuhamo brez vode in mežgo iztisnemo skozi gosto sito. Za 1 kilo mežgo rabimo $\frac{3}{4}$ kile sladkorja. Mežgo kuhamo s sladkorjem največ 20 minut, a ves čas moramo pridno mešati. Ko je hladetina še vroča, jo napolnimo v pogrete steklenice, ki jih zavežemo šele drugi dan.

Za vse leto rabimo okusno hladetino za torte, kekse in potice. Okusno je tudi, če jo namažemo na omaslen kruh.

Ribez v sopari

Potrebujemo: 1 kg ribeza, 1 liter v gosto kuhanega sladkorja (1 kg sladkorja v $\frac{1}{2}$ l vode).

Pripravimo: Sveže trde ribezove jagode splaknemo v vroči vodi in jih stresemo na svežo cunj, da popije kapljice vode, ki se drže jagod. Ribez vložimo v očiščene steklenice, ga polijemo s kuhanim sladkorjem, steklenice zrakotesno zapremo in jih denemo za 5 minut v soparo.

Ribezov sok

Ribez osmučemo in ga iztisnemo skozi fino sito ali ga pa precedimo skozi plateno cunj. Sok razredčimo z vodo, računajmo na liter soka $\frac{1}{4}$ l vode. Nato pridenemo za vsak liter razredčenega soka po 20 dek sladkorja. Sok vlijemo v čiste steklenice z ozkim vratom, vendar jih napolnimo samo do 8 cm pod zatičem, ki ga prevežemo prav na trdo z vrvice. Steklenice postavimo v lonec za vkuhanje in jih pustimo $\frac{1}{4}$ ure v vreli vodi. Lonec odstavimo s steklenicami vred, ki se morajo v loncu ohladiti. Ko je sok popolnoma hladen, vtaknemo steklenice z vratom v raztopljen parafin ali smolo, kajti šele to nam jamči, da so steklenice res zrakotesno zaprte. Steklenice s sokom hranimo na hladnem.

Ribezova mezga s koščicami vred
Ribezove jagode pristavimo brez vode. Šele po petnajstih minutah pridenemo sladkor. Za kilogram ribezovih jagod vzemimo $\frac{1}{4}$ kg sladkorja. Počakamo, da ribezova mezga nekajkrat vzkipi, in odstranimo peno. Mezgo denemo v steklenice, ki jih prevežemo drugi dan s pergamentom, celofanom ali omaščenim papirjem.

Poletno sočivje

Prav lahko pripravimo obed tudi brez mesa, če vzamemo v zameno druge živalske pridelke, jajca, mleko in mast. Ako pridenemo, čeprav v majhnih množinah, mast in jajca sočivju, ki je v poletnih mesecih naša glavna hrana, lahko pripravimo v zvezi s hranivi, ki vsebujejo ogljikove hidrate, to je moko, krompirjem fižolom in koruzo, polnovredna jedila. Priprava jedil je zelo raznovrstna.

Zelje

Na vse mogoče načine lahko pripravimo zelje, ki je zdaj prikuha h krompirjevim jedem, zdaj fino sesekljano popraženo in dušeno v masti, sočen nadev za zavitke, buhte,

zeljinate zvitke in drugo. Zelo okusne in redilne so zlasti zeljinate juhe, ki jih pripravimo iz kislega ali svežega na drobno narezanega zelja. Treba je samo zelje dušiti na masti, dodati moko, zaliti z vodo ali preostalo govejo juho, dodati po okusu kumno in papriko ter dobro prekuhati. Če hočemo gostejšo in okusnejšo juho, narežemo še v kocke krompir, še okusnejša pa postane juha, če jo zalijemo s svinjsko juho ali pa kuhamo v njej kos prekajene svinjine, toda to ni brezpogojno potrebno.

Ohrovt

Ohrovt je tako soroden zelju, da nam rabi skoraj v iste svrhe. Če hočemo povečati njegovo redilno vrednost in izdatnost, pridenemo še krompir. Razen ohrovtove juhe in ohrovt v prežigi, ki je okusna prikuha krompirju, napravimo še ohrovtove klobasice in ohrovtov narastek, ki tudi nista predragi jedi.

Cvetača (karfiola)

Cvetačne liste lahko porabimo v zameno za ohrovtove. Iz cvetače delamo zvečine juhe, solato, omake, na-

Adria prašek je boljši

rastke, skuhamo jo samo v slani vodi in jo polijemo z drobtinicami, ki smo jih oprazili v maslu, ali jo pa posujemo z nastrganim bohinjcem in zalijemo z dobro juho ali z obaro. Slednja jed je zelo izdatna in velja za glavno jed. Iz vode, v kateri smo prekuhali cvetačo, lahko pripravimo okusno juho.

Koleraba

Poceni in dobro sočivje so koleraba in razne vrste rep in korenja. Zlasti se te vrste sočivja rabijo za pripravljanje redilnih in okusnih juh. Kolerabo samo lahko nadevamo z raznovrstnim sočivjem in jo v obari dušimo.

Rdeča pesa in zelena

Iz rdeče pese in zelene pripravimo okusno solato. Lahko pa ju tudi nadevamo. — Iz korenja napravimo okusno omako v prežigi. Pozabiti ne smemo kislega repe, ki je prav okusna in za prebavo koristna.

Špinača

Oparjeno špinačo zrežemo, kuhamo, pridenemo začimbe, malo mleka, česnovnega soka in prežige, pa imamo sijajno prikuho h krompirjevi kaši ali rižu. Iz sesekljane špinače napravimo juho in nadev za štrukljec in pečen zavitek.

Nekaj načinov pripravljanja sočivja:

Pečena krompirjeva kaša z zeljem
Olupljen krompir kuhamo v slani vodi, odcedimo vodo, ga zmečkamo in pridenemo jajce in toliko mleka ali vode, da je kaša gosta. Zelje na drobno sesekljamo in osolimo ter pustimo celo uro počivati. Nato ga dušimo v malo masti dokler ne porjavi. V omaščen in z drobtinicami potresen lik denemo polovico zmečkanega krompirja, nanj vse dušeno zelje, na vrh pa ostali krompir. Po vrhu ga potresemo z drobtinicami in kanemo še nekaj žličic vroče masti nanj. V vroči pečnici pečemo eno uro.

Ohrovtove klobasice

Ohrovtove liste do mehkega skuhamo v slani vodi. Kuhan krompir iztisnemo skozi sito, vanj pa vmešamo nasekljane majhne ohrovtove lističe (velikih ne), jajce in sol. S to zmesjo na drobno namažemo velike ohrovtove liste, ki jih zvijemo in po-

Vabimo Vas k nakupu v
najcenejši oblačilnici

A. Presker

Sv. Petra cesta 14

ložimo drugega poleg drugega v omaščenem pekaču. Vse skupaj polijemo s kislim ali sladkim mlekom, v katerem smo žvrkljali dva rumenjaka in dve žlici nastrganega bohinjkega sira. Svaljke pečemo v zmerno vroči pečnici. Lahko pa damo nastrgan sir že v nadev in ga potresemo še povrh.

Cvetača s skorjo

Cvetačo skuhamo v slani vodi. V masti oprazimo moko, da porumeni, primešamo ji mrzlega mleka ali vode, prekuhamo še enkrat in prilijemo po potrebi še cvetačno juho ter

kuhamo tako dolgo, dokler ne postane omaka gosta. Takrat jo šele solimo in popramo, iztisnemo malo limonovega soka in vmešamo še košček sirovega masla, nastrganega sira in dva rumenjaka. Cvetačo pustimo celo, ali pa odščipnemo od kocene posamezne cvete in jih položimo v plitvo ponev ter polijemo z omako. Na vrh nakapamo malo stopljene masti, nasujemo drobtinice in pečemo v prav vroči pečnici, dokler se ne napravi po vrhu lepa rjava skorja.

Juha s kolerabo

Kolerabo olupimo in jo z nežnimi lističi vred na drobno sesekljamo, osolimo in v masti do mehkega dušimo. Pri tem jo lahko tudi malo sladkamo. Tedaj vsipamo svetlo prežgano moko v juho in še enkrat prevremo.

Špinačne omlete

Četrtilne špinače očistimo, operemo, kuhamo, odcedimo in iztisnemo, na to pa pasiramo skozi sito. Tri rumenjake zvrkljamo s tremi žlicami mleka, tremi žlicami moke in soljo, pridenemo špinači in vmešamo še sneg iz beljakov. V pekači za omlete pečemo testo, kakor po navadi. Omeleto lahko nadevamo z dušenimi gobami.

Da ne pozabim:
Še danes moram poslati naročnino za "Družinski Tednik"!

VELECENJENE GOSPE!

Pri nakupu blaga za obleke in manufakture sploh se dá prihraniti. Ali poznate naše reklamne cene za pomladno sezono? Evo samo nekaj primerov:

Perilni Creppe, poludelen itd.	Din 9— do 12—
Damsko volнено blago za obleke 28—	35— 42—
Damsko volнено blago za plašče 56—	75— 98—
Blago za deške obleke	30— 42— 54—
Kamgarni za moške obleke	96— 132— 160—
Šifoni, prvovrstni, 80 cm	11— 13— 14—50
Za rjuhe: Molinos, 150 cm	17—
Domestik, 150 cm	20— 26—
Za kapne: Alton Creton, 180 cm	28— 32— 36—
Ogromna izbira avile vseh vrst že od Din 12— naprej	
Nudimo priznane prvovrstne blago	
Kdor pozna kakovost in ceno našega blaga, kupuje samo pri nas	

Specialna trgovina

NOVAK - LJUBLJANA

Kongresni trg 15 (pri nunski cerkvi)

ZA VSAKO DAMO

kvalitetna polepšavajoča sredstva

PORENAL KREMA
suha za podnevl in mastna za ponoč, stalno polepšavata in pomlajata
PORENAL MILO
blago dišeče milo za nego obraza in rok
PORENAL PUDER
fin, popolnoma neškodljiv, diskreten parfimiran, 12 barv
POREMILK
biološko mleko za čiščenje obraza in odstranjevanje velikih znojnic
KAMPHORMILK
kafrov eliksir, ki takoj odstrani mozolčke in ogrce
PASTA MAJALIS
dovršeno umije in neguje občutljivo kožo, ki ne prenese mila
MILCH KREMA
odstrani hitro in stalno solčne pege in madeže z obraza

18°

12°

24°

32°

30°

15°

15°

JE FAIS BLANC
krema iz limonovega soka, ki neguje in polepša roke
LANOLIN KREME
za masažo in pomlajevanje telesa, ker naredi kožo elastično
ORO BARVA ZA LASE
v vseh nijansah, dovršeno in trajno barva lase
VODA IZ KOPRIV
staro in preizkušeno domače sredstvo proti izpadanju las in vrhinja
FLORIA ROUGE
najfinejša francosko rdečilo za obraz v 12 krasnih nijansah
ROUGE ZA USTNICE
Bonbon Rose v 4 barvah
Rouge De la Vie v 4 barvah
EAU DE LAHORE
Eliksir za masažo in krepitev ženskih prsi

10°

12°

30°

30°

14°

8°

15°

40°

DOBI SE POVSOD

Glavno skladišče:

NOBILIOR parfumerija, ZAGREB.

Illica 34 — Jelačičev trg 15